

GİRİŞ

İlaçlar, insanların sağlığı ve yaşam kalitesini iyileştirmektedir. Kuşkusuz, ilaçların faydalı olabilmesi için hasta tarafından uygun bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bazı araştırmalar, yeni bir ilaç reçete edilen hastaların %30'unun ilacı kullanmayacağını ve %75'e yakın bir kısmının ise tedaviye uyum göstermeyeceğini bildirmektedir(1).

Hastalar çeşitli nedenlerle ilaçları ve tedavi yaklaşımlarını reddederler. Dinsel yasaklamalar, yan etki korkusu, sınırlı tıbbi bilgi, diyetel kısıtlamalar ve zihinsel durum gibi faktörler tedaviyi reddetme konusunda rol oynayabilir.

İlaçların kullanılmamasının olumsuz sonuçlara neden olacağı öngörülebilir, hastaları kendi istekleri dışında ilaç almaya zorlamak etik değildir. Bakımevinde çalışan hemşirelerle yapılan bir çalışmada, katılımcıların %56.5'inin, tedaviyi reddeden hastaların yiyecek veya içeceklerine ilaç koyduklarını kabul ettikleri bildirilmiştir(2). Bu nedenle klinisyenler, sadece hastaların ilaçlarını reddetme nedenlerini değil, aynı zamanda etik ve hasta hakları çerçevesinde nasıl yardımcı olabileceklerini de anlamalıdır.

¹ Uzm. Dr. Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, batuyayik@hotmail.com

ya başka bir hekime sevk etme seçeneği sunulabilir. Acil bir tedavi gereksinimi yoksa bir süre tedavisiz izlem önerilmesi terapötik ilişkinin gelişmesine olanak sağlayabilir. Tedavi reddeden hastanın karar verme yetisi ilk aşamada değerlendirilmelidir. Muhakemesi korunmuş hastalarda tedavi reddinin nedenini belirlemek oldukça önemlidir. Tedavi reddine neden olması muhtemel ruhsal faktörlerin belirlenmesi, gerekli psikiyatrik desteğin sunulması çözüm noktasında faydalı olabilir. Başarılı çabalarla, bazı hastaların tedaviyi reddederek kendilerine veya başkalarına zarar vermelerini potansiyel olarak önlenabilir.

KAYNAKLAR

1. Fischer MA, Stedman MR, Lii J et al. Primary medication non-adherence: analysis of 195,930 electronic prescriptions. *J Gen Intern Med* 2010;25:284-90.
2. Wright D. Medication administration in nursing homes. *Nurs Stand* 2002;16:30-8.
3. Wreen M. Autonomy, religious values, and refusal of lifesaving medical treatment. *J Med Ethics* 1991;17:124-30
4. Simmons K, Lindsay S. Psychological influences on acceptance of postsurgical treatment in cancer patients. *J Psychosom Res* 2001;51:355-60
5. Huijter M, van Leeuwen E. Personal values and cancer treatment refusal. *J Med Ethics* 2000;26:358-62.
6. Brown M, Bussell J. Medication adherence: WHO cares? *Mayo Clin Proc* 2011;86:304-14
7. Katz I, Dietrich J, Tshabalala G et al. Understanding treatment refusal among adults presenting for HIV-testing in Soweto, South Africa: a qualitative study. *AIDS Behav* 2015;19:704-14
8. Lang PO, Aspinall R. Vaccination in the elderly: what can be recommended? *Drugs Aging* 2014;31:581-99.
9. Skjefte M., Ngirbabul M., Akeju O, et al. COVID-19 vaccine acceptance among pregnant women and mothers of young children: results of a survey in 16 countries. *European journal of epidemiology*, 2021;36(2), 197-211.
10. Murphy J, Vallières F, Bentall R, et al. Psychological characteristics associated with COVID-19 vaccine hesitancy and resistance in Ireland and the United Kingdom. *Nature communications*, 2021000,12(1), 1-15.
11. Veganbits(2020). How Many Vegans in The World? In the USA? 2020. (01.01.2022 tarihinde <https://veganbits.com/vegan-demographics/> adresinden ulaşılmıştır.)
12. Tatham KC, Patel KP. Suitability of common drugs for patients who avoid animal products. *BMJ* 2014;348-401.
13. Fenton W, Blyler C, Heinssen R. Determinants of medication compliance in schizophrenia: empirical and clinical findings. *Schizophr Bull* 1997;23:637-51
14. Marder S, Swann E, Winslade W et al. A study of medication refusal by involuntary psychiatric patients. *Hosp Community Psychiatry* 1984;35:724-6
15. Fullerton CA, McGuire TG, Feng Z et al. Trends in mental health admissions to nursing homes, 1999-2005. *Psychiatr Serv* 2009;60:965-71

16. Alsaheed D, Jamieson E, Gul MO et al. Challenges to optimal medicines use in people living with dementia and their caregivers: a literature review. *Int J Pharm* 2016;512:396-404.
17. Haskins, Danielle R., Jeannette Y. Wick. "Medication refusal: Resident rights, administrative dilemma." *The Consultant Pharmacist*® 32.12(2017): 728-736.
18. Farrell S. Open-ended vs. closed-ended questions in user research. May 22, 2016. (<https://www.nngroup.com/articles/open-ended-questions/>. adresinden 01.01.2022 tarihinde ulaşılmıştır.)
19. Gohel, M. S., et al. "How to approach major surgery where patients refuse blood transfusion (including Jehovah's Witnesses)." *Annals of the Royal College of Surgeons of England* 87.1(2005): 3.
20. Kübler-Ross, Elisabeth. On death and dying. *Routledge*, 1973.
21. Amalraj, Sunil, et al. "Health literacy, communication, and treatment decision-making in older cancer patients." *Oncology* 23.4(2009): 369.
22. Er Aydın R.,Sehrialti M. Çözümlememiş Bir Konu. "Psikiyatrik Bozukluğu Olan Hastanın Gonulsuz/Zorla Tedavi Edilmesi." *Psikiyatri Hemsireliği Dergisi* 1(2010): 39-42.